

Sygn. akt VI Pa 166/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Płocku, VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Parzybut-Dan (spr.)

Sędziowie: SO Ewa Solecka

SR del. Katarzyna Mieszkowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Tomasz Suchodolski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 06 maja 2016 roku w P.

sprawy z powództwa D. S.

przeciwko Z. S. - właścicielowi przedsiębiorstwa Firma (...) w J.

o diety i inne świadczenia związane z podróżą służbową

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Żyrardowie

z dnia 27 października 2015 roku, sygn. akt IV P 1/15

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanego Z. S. na rzecz powoda D. S. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za drugą instancję.

SSO Hanna Parzybut-Dan

SSR del. Katarzyna Mieszkowicz SSO Ewa Solecka

UZASADNIENIE

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 25.000 złotych z tytułu zaległych świadczeń pracowniczych tj. ryczałtów za nie zapewnienie powodowi bezpłatnego noclegu podczas podróży służbowych, jakie powód odbył pracując dla pozwanego w okresie od 23 lutego 2013r. do 11 lipca 2014r. oraz diet przysługujących powodowi w podróżach służbowych, jakie powód odbył pracując dla pozwanego w okresie od 23 lutego 2013r. do 11 lipca 2014r., a także zwrotowi kosztów przejazdów i wydatków związanych z podróżą służbową wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 grudnia 2014r. do dnia zapłaty.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 27 października 2015 r. Sąd Rejonowy w Żyrardowie zasądził od pozwanego na rzecz poda kwotę 20.052,76 zł tytułem diet i ryczałtów za noclegi z podróży służbowych wraz z ustawowymi odsetkami zasądzonymi od

dnia 16 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części, ponadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda 1.087 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego, nadał wyrokowi w pkt.1 z urzędu rygor natychmiastowej wykonalności, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Żyrardowie kwotę 3.951 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 lutego 2013r. powód D. S. zawarł z pozwanym Z. S. – właścicielem przedsiębiorstwa Firma (...) w J. umowę o pracę na okres próbny jednego miesiąca. W ramach tej umowy powód został zatrudniony na stanowisku kierowcy w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 1.600 złotych. Strony określiły jako miejsce świadczenia pracy przez powoda miejscowość J.. W dniu 23 marca 2013r. strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku kierowcy w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 1.600 złotych. Strony określiły jako miejsce świadczenia pracy przez powoda miejscowość J. oraz uzgodniły możliwość wcześniejszego rozwiązania tej umowy za dwutygodniowym okresem wypowiedzenia. W dokumencie nazwanym załącznik do umowy o pracę pozwany poinformował powoda, że za godziny nadliczbowe oraz nocne występujące w delegacjach służbowych będzie miał zapłacone ryczałtem miesięcznym.

Umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami w dniu 23 marca 2013r. rozwiązała się z dniem 21 marca 2014r. na mocy porozumienia stron.

W dniu 29 kwietnia 2014r. strony zawarły kolejną umowę o pracę na czas nieokreślony. W ramach tej umowy powód został zatrudniony na stanowisku kierowcy w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 1.680 złotych. Strony określiły jako miejsce świadczenia pracy przez powoda miejscowość J.. Umowa o pracę zawarta pomiędzy stronami w dniu 29 kwietnia 2014r. rozwiązała się z dniem 11 lipca 2014r. na mocy porozumienia stron.

W trakcie pracy u pozwanego powód wykonywał międzynarodowe przewozy towarów powierzonym mu samochodem ciężarowym powyżej 12 ton. Jeździł po stałych trasach najczęściej do Niemiec, incydentalnie do Belgii, Holandii i na Litwę. W trakcie tych podróży służbowych powód nocował wyłącznie w kabinie samochodu ciężarowego.

Pozwany za każdą odbytą przez powoda podróż służbową do Niemiec wypłacał powodowi kwotę 600 złotych do ręki. Pozwany za każdą odbytą przez powoda podróż służbową do Belgii czy też Holandii wypłacał powodowi kwotę przeciętnie 700 złotych do ręki. Łącznie pozwany wypłacił powodowi z tego tytułu kwotę 34.600 złotych do ręki. Kwoty te nie były uzależnione od ilości dni podróży służbowej oraz ilości odbytych noclegów. Oprócz tego pozwany wypłacał powodowi wynagrodzenie zasadnicze w wysokości wynikającej z umowy o pracę oraz ryczałtów za godziny nadliczbowe oraz nocne. Powód kwitował swoim podpisem na liście płac odbiór tych składników wynagrodzenia. Powód nie podpisywał żadnych rozliczeń delegacji służbowych w zakresie wyliczenia diet i ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w trakcie podróży służbowych. Nie kwitował w żaden sposób otrzymywania ww. kwot 600 – 700 złotych. Kwitował natomiast pobierane od pozwanego zaliczki na wydatki w podróży służbowej.

W sprawie przeprowadzono dowody z zeznań świadków, z przesłuchania stron oraz z dokumentów prywatnych, a tym także z załączonych akt osobowych powoda. Okoliczności faktyczne były zasadniczo niesporne. Dotyczyło to w szczególności tego jakie podróże służbowe zagraniczne, w jakich okresach czasu oraz do jakich państw odbywał powód D. S.. Z wszystkich dowodów poza zeznaniami świadka R. S. zgodnie wynikało, że pozwany wypłacał powodowi wynagrodzenie zasadnicze, ryczałty za godziny nadliczbowe i nocne oraz za każdą wykonaną podróż służbową do Niemiec 600 złotych, a do Holandii i Belgii 700 złotych. Przy czym wynagrodzenie i ryczałty były wypłacane za pokwitowaniem na listach płac, a kwoty 600 – 700 złotych bez żadnego pokwitowania.

Sąd odmówił wiary zeznaniom pozwanego co do tego, że zawarł z powodem jakiekolwiek porozumienie co do wysokości diet za podróże służbowe. Powód zaprzeczył, aby fakt taki miał miejsce. Nic na ten temat nie zeznali świadkowie przesłuchani w sprawie na wniosek pozwanego. Wszyscy oni potwierdzali, że za każdą podróż służbową była wypłacana ryczałtowana stawka 600 – 700 złotych. Wskazać należy, iż strony ziewierały trzykrotnie umowy o pracę na piśmie i w żadnej z nich nie znalazł się zapis o wysokości diet za podróże służbowe. W świetle

przeprowadzonych dowodów za każdą podróż służbową pozwany płacił powodowi zryczałtowaną stawkę 600 albo 700 złotych bez względu na ilość dni, jaką ta podróż trwała. W tej sytuacji trudno mówić o jakimkolwiek porozumieniu co do stawki diety za każdą dobę podróży służbowej.

Sąd Rejonowy uwzględnił częściowo powództwo.

Roszczenia powoda o diety i ryczałty za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu z podróży służbowych zagranicznych znajdowały podstawę prawną w przepisie art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o czasie pracy kierowców / Dz. U. Nr 92 z 2004r., poz. 879 z późn.zmn/. Stanowi on, że kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy. Ustawa ta w art. 2 pkt 7 wprowadza też odrębną w stosunku do kodeksu pracy, autonomiczną definicję podróży służbowej kierowcy, którą jest każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy przewozu drogowego poza siedzibę pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz inne miejsce prowadzenia działalności przez pracodawcę, w szczególności filie, przedstawicielstwa i oddziały lub wyjazdu poza tę miejscowość w celu wykonania przewozu drogowego. Nie ulega więc wątpliwości, że jeżdżąc do Niemiec czy też Holandii, Belgii powierzonym samochodem służbowym jako kierowca powód D. S. odbywał podróże służbowe. Cały czas od wyjazdu z miejsca prowadzenia działalności przez pozwanego do powrotu to czas podróży służbowej. Przechodząc na grunt kodeksu pracy to zgodnie z art. 77 (5) par. 2 – 5 k.p. minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju. Rozporządzenie powinno w szczególności określać wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków. Warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż wymieniony w § 2 określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2. W przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Pozwany nie wprowadzał żadnych wewnętrznych regulacji co do należności za podróże służbowe kierowców, a więc należy stosować przepisy powszechnie obowiązujące w okresie objętym pozwem tj. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej /Dz. U. Nr 167 z 2013r./. Twierdzenia pozwanego, że uregulował z powodem kwestię należności za podróże służbowe w drodze ustnego porozumienia w ramach umowy o pracę okazały się być nieudowodnione. Przyznać należy, iż rygor formy pisemnej umowy o pracę jest zastrzeżony zasadniczo jedynie do celów dowodowych, a nie pod rygorem nieważności. Strona pozwana z mocy art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p. winna jednak udowodnić, że powód i pozwany złożyli chociażby ustnie zgodne oświadczenia woli, w których uregulowały kwestię wysokości diet za podróże służbowe zagraniczne. Co do ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w trakcie podróży służbowych to nie ma prawnej możliwości obniżenia ich wysokości wynikającej z ww. rozporządzenia w drodze umownego porozumienia pomiędzy pracodawcą a pracownikiem. Przepisy prawa pracy nie zezwalają na to, a więc możliwe jest jedynie ich ustalenie w układzie zbiorowym pracy, w regulaminie wynagradzania czy też w umowie o pracę w kwotach wyższych niż wynikające z ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej, korzystniejszych dla pracownika – art. 18 par. 1 i 2 k.p.

Powód w trakcie podróży służbowych spał w kabinie samochodu co nie zapewnia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu ww. rozporządzenia bez względu na warunki panujące w tej kabinie - tak w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 01 kwietnia 2011r., II PK 234/10, publ. OSNP 2012/9-10/119 czy uchwale Sądu

Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014r., II PZP 1/14. Pogląd ten jest w chwili obecnej ugruntowany i trudno z nim polemizować. Pogląd ten Sąd Rejonowy zaakceptował, uznając, że nawet najwyższy standard spania w kabinie nie zapewnia kierowcy należytego odpoczynku umożliwiającego odpowiednią regenerację sił w trakcie wielotygodniowych podróży służbowych. Dla wyliczenia diet i ryczałtów Sąd I instancji skorzystał z miarodajnej opinii biegłej, która wyliczyła należność powoda D. S. z tych tytułów na kwotę łączną 54.652,76 złotych. Strony nie podniosły żadnych merytorycznych zarzutów co do tych wyliczeń, a zdaniem sądu są one w pełni prawidłowe, zgodne z ustalonymi przez sąd faktami oraz przepisami prawa. Pełna dieta z tytułu podróży służbowej po Polsce wynosi 30 złotych. Pełna dieta z tytułu podróży służbowej do Niemiec wynosi 46 euro. Pełna dieta z tytułu podróży służbowej do Belgii wynosi 48 euro. Pełna dieta z tytułu podróży służbowej do Holandii wynosi 42 euro. Ryczałt za niezapewnienie bezpłatnego noclegu z tytułu podróży służbowej po Polsce wynosi 45 złotych. Ryczałt za niezapewnienie bezpłatnego noclegu z tytułu podróży służbowej do Niemiec wynosi 37,50 euro. Ryczałt za niezapewnienie bezpłatnego noclegu z tytułu podróży służbowej do Belgii wynosi 40 euro. Ryczałt za niezapewnienie bezpłatnego noclegu z tytułu podróży służbowej do Holandii wynosi 30 euro. Wszystkie te kwoty wynikają z ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej wraz z załącznikami i zostały zastosowane przez biegłego. Nadmienić należy, iż biegły sądowy nie jest legitymowany do dokonywania oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie jak również wykładni przepisów prawa. Nie może w tym zakresie zastępować roli sądu.

W ocenie Sądu I instancji na poczet ww. należności należy zaliczyć wypłacane powodowi przez pozwanego kwoty 600 albo 700 złotych za wykonanie każdej podróży służbowej. W sumie w świetle rzetelnych i miarodajnych wyliczeń biegłego z zakresu księgowości i rachunkowości pozwany wypłacił D. S. z tego tytułu kwotę 34.600 złotych do ręki. Nie ma podstaw, aby kwoty te traktować jako dodatkowy składnik wynagrodzenia typu premia czy też jako nagroda pieniężna. Żaden taki dodatkowy składnik wynagrodzenia nie został powodowi przyznany na piśmie. Wystawione przez pozwanego zaświadczenia o wynagrodzeniu powoda są oświadczeniami wiedzy, a nie woli i to nie do końca zgodnymi z rzeczywistością. Nie modyfikują one treści stosunku pracy. W.w. kwoty były wypłacane powodowi regularnie za odbycie każdej podróży służbowej, a więc miały zdaniem sądu rekompensować jego należności z tej takiej podróży tj. diety i ryczałty za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu. Związek ten wydaje się być oczywisty. Należności te były co prawda wypłacane w niedozwolonej przez prawo formie zryczałtowanej tj. nie za każdy dzień i nocleg, ale nie zmienia to ich prawnego charakteru. Po pomniejszeniu ww. kwoty 54.652,76 złotych o wypłacone powodowi przez pozwanego kwoty 600 i 700 złotych czyli łącznie 34.600 złotych do dopłaty na rzecz D. S. od Z. S. pozostawała kwota 20.052,76 złotych i została ona zasądzona w ogłoszonym wyroku tytułem diet i ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w podróży służbowej. Nie dało się ustalić precyzyjnie jaka część z ww. kwot 600 i 700 złotych przypadała na diety, a jaka na ryczałty za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w podróży służbowych. Strony nie czyniły w tym zakresie żadnych ustaleń, a w szczególności nie oświadczył się co do tego pozwany. W takim stanie rzeczy sąd zasądził ww. kwotę 20.052,76 złotych do dopłaty z obu tych tytułów łącznie.

Rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych od zasądzonych od pozwanego na rzecz powoda diet i ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu z podróży służbowej zapadło na mocy art. 481 par. 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Dalej idące żądanie powoda D. S. zasądzenia diet i ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w podróży służbowych sąd oddalił jako bezzasadne. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu tj. kosztach zastępstwa prawnego adwokatów obu stron zapadło na mocy art. 100 k.p.c. zaś o rygorze natychmiastowej wykonalności na mocy art. 477² § 1 k.p.c. Na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd obciążył pozwanego kosztami procesu od przegranej części powództwa.

Apelację do wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w w części, tj. w zakresie w jakim sąd uwzględnił powództwo tj. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 20.052,76 (dwadzieścia tysięcy pięćdziesiąt dwa i 76/100) złotych tytułem diet i ryczałtów za noclegi z podróży służbowych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty, jak również w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu oraz nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności do kwoty 1.680,00 (jeden tysiąc sześćset osiemdziesiąt) złotych (tj. w zakresie pkt 1, 3, 4 i 5 Wyroku).

Na podstawie art. 368 § 1 pkt 2 k.p.c. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 278 § 1 oraz 286 w zw. 227 oraz z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o uzupełnienie opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości o dokonanie obliczeń wysokości przysługujących powodowi diet z tytułu odbywanych podróży służbowych poza granicami kraju przy założeniu, że strony ustaliły jej wysokość odmiennie niż w Rozporządzeniu (w znaczeniu nadanym w pkt 3 poniżej) tj. na kwotę odpowiadającą wysokości diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju w sytuacji gdy precyzyjne wyliczenie przedmiotowych kwot wymagało wiedzy specjalnej, co uniemożliwiło ustalenie właściwej wysokości kwoty jaka winna przysługiwać powodowi z tytułu podróży służbowych, zgodnie z warunkami ustalonymi przez strony w formie dorozumianego porozumienia uzupełniającego warunki pisemnej umowy o pracę a w konsekwencji doprowadziło do przyznania powodowi świadczenia w nieprawidłowej wysokości;

2. Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego polegające na pominięciu w tej ocenie i odmowie przyznania wiarygodności zeznaniom pozwanego oraz drukom rozliczeń delegacji służbowych, znajdującym się w aktach sprawy, jak również błędną analizę zeznań świadka R. Z., chociaż wynika z nich wersja przeciwna do zeznań powoda oraz opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości, które to Sąd uznał za wiarygodne pomimo, iż przedmiotowa opinia biegłej opierała się na wskazanych drukach delegacji służbowych. Zgodnie z powołanymi dowodami, którym sąd odmówił wiarygodności/dokonał błędnej analizy - doszło do zmiany warunków pracy i płacy w zakresie obniżenia wysokości diet z tytułu podróży zagranicznych do kwoty diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i ustalenia, że wypłacane przez powoda kwoty w wysokości 600-700 złotych za podróż w całości pokrywały świadczenia pracownika związane z podróżami służbowymi, na co powód wyraził zgodę i zdawał sobie z tego sprawę, w pełni się na to godząc, zgodnie bowiem z zasadami doświadczenia życiowego -poprzez wykonywanie obowiązków pracowniczych oraz inne zachowania powoda wynikające z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, powód zaakceptował warunki świadczenia pracy w tym składniki wynagrodzenia, diety i ryczałty z tytułu podróży służbowych. Niniejsze doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych i bezpodstawnego przyjęcia, iż pomiędzy powodem a pozwanym nie doszło do zmiany warunków pracy i płacy za zgodą obydwu stron,

3. Naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie w stanie faktycznym sprawy przepisów Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej z dnia 29 stycznia 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 167 oraz aktu) (dalej także (...)), podczas gdy w przypadku skorzystania przez strony z uprawnienia przysługującego im na mocy art. 77⁵ § 4 k.p. i ustalenia wysokości diety z tytułu podróży zagranicznej na poziomie diety krajowej, przepisów Rozporządzenia nie stosuje się;

4. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 77 (5) § 3 Kodeksu Pracy poprzez niewłaściwe przyjęcie przez Sąd, że nie ma możliwości obniżenia wysokości ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w trakcie podróży służbowej w przypadku pracodawców niebędących państwowymi lub samorządowymi jednostkami sfery budżetowej do kwot niższych niż wynikające z Rozporządzenia, podczas gdy z wykładni przepisu wynika, że powód jako prywatny przedsiębiorca mógł uregulować należności pracowników na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową zarówno w sposób korzystniejszy, jak i mniej korzystny dla pracowników od regulacji Rozporządzenia;

5. Naruszenie przepisu art. 5 kodeksu cywilnego poprzez jego pominięcie i niezastosowanie, podczas gdy żądanie powoda o zapłatę stanowi nadużycie prawa podmiotowego;

ewentualnie, na wypadek nie uwzględnienia ww. zarzutów:

6. Naruszenie prawa materialnego a mianowicie przepisu § 8 ust 3 oraz § 16 ust. 4 Rozporządzenia w związku z art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/06 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i Rady (WE) nr 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady

(EWG) nr 3820/85 i art. 77(5) § 5 k.p. wskutek przyjęcia, że warunki noclegu w kabinie pojazdu zapewnione powodowi, nie spełniały warunków bezpłatnego noclegu.

Wskazując na powyższe zarzuty, wniósł o:

1. rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. przez Sąd II Instancji postanowienia Sądu I Instancji z dnia 14 października 2015 r. w przedmiocie oddalenia wniosku o uzupełnienie opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości o dokonanie obliczeń wysokości przysługujących powodowi diet z tytułu odbywanych podróży służbowych poza granicami kraju przy założeniu, że strony ustaliły jej wysokość odmiennie niż w Rozporządzeniu tj. na kwotę odpowiadającą wysokości diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju;
- 2.. o zmianę zaskarżonego wyroku częściowo, to jest przez oddalenie powództwa także co do kwoty 20.052,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami zasądzonymi od tej kwoty;
3. o zasądzenie od powoda D. S. na rzecz pozwanego Z. S. zwrotu kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o ponowne rozstrzygnięcie o kosztach procesu za I instancję i w konsekwencji zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za I instancję ewentualnie uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w II instancji wraz z kosztami zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy jest prawidłowy i oparty został na całym materiale dowodowym. Również ocena prawna wywiedziona przez ten Sąd została w pełni zaakceptowana przez Sąd II instancji. Nie podlega uwzględnieniu zarzut naruszenia prawa procesowego, art. 233 § 1 k.p.c. polegający na odmowie przyznania wiarygodności zeznaniom pozwanego oraz drukom rozliczeń delegacji służbowych, znajdującym się w aktach sprawy, jak również błędnej analizy zeznań świadka R. Z., a w konsekwencji uznania, że nie doszło do zmiany warunków pracy i płacy w zakresie obniżenia wysokości diet z tytułu podróży zagranicznych do kwoty diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju do wysokości 600-700 złotych. Materiał dowodowy nie wskazuje, aby w sposób dorozumiany takie kwoty za podróż w całości pokrywały świadczenia pracownika związane z podróżami służbowymi, a powód zgodził się na takie rozliczenie. W świetle §8 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r. poz. 167) za nocleg podczas podróży krajowej w obiekcie świadczącym usługi hotelarskie pracownikowi przysługuje zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem, jednak nie wyższej za jedną dobę hotelową niż dwudziestokrotność stawki diety. W uzasadnionych przypadkach pracodawca może wyrazić zgodę na zwrot kosztów noclegu stwierdzonych rachunkiem w wysokości przekraczającej limit, o którym mowa w ust. 1. Pracownikowi, któremu nie zapewniono bezpłatnego noclegu i który nie przedłożył rachunku, o którym mowa w ust. 1, przysługuje ryczałt za każdy nocleg w wysokości 150% diety. Zwrot kosztów noclegu lub ryczałt za nocleg nie przysługuje za czas przejazdu, a także jeżeli pracodawca uzna, że pracownik ma możliwość codziennego powrotu do miejscowości stałego lub czasowego pobytu.

Jak wynika z postępowania dowodowego strony nie ustalały oddzielnie ryczałtu za noclegi z tytułu podróży służbowych. Pracodawca w ogóle nie uregulował w umowie o pracę bądź w odrębnej umowie kwestii dodatkowego wynagrodzenia bądź ryczałtu za podróże służbowe, na terenie Niemiec była to kwota 600 zł, zaś do Belgii i Holandii 700 zł. Niesporne jest też, że powód nie podpisywał żadnych rozliczeń delegacji służbowych w zakresie wyliczenia diet i ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w trakcie podróży służbowych. W kopercie k. 63 znajdują się wypełnione delegacje na podróże służbowe z kwotami do wypłaty, ale nie są podpisane przez powoda. Powstaje pytanie, dlaczego pozwany je wypełniał, rozliczał, skoro de facto w ogóle ich nie wypłacał. Strona

pozwana bezpodstawnie twierdzi, że takie sumy były wypłacane, bowiem nie dysponuje żadnym dowodem wypłaty ani potwierdzeniem tego faktu przez pracownika. Powód nie kwitował w żaden sposób otrzymywania kwot 600 – 700 złotych. Sąd Rejonowy zgodnie z zasadami logiki przyjął, że kwoty te można uznać za częściową rekompensatę tytułem diet i ryczałtów za brak zapewnienia bezpłatnego noclegu w podróży służbowej. Takie rozliczenie jest korzystne dla pozwanego, choć równie dobrze dałoby się obronić argument, że dodatkowe kwoty za wyjazdy zagraniczne były dodatkowym wynagrodzeniem za wyjazdy w sytuacji, gdy miał płacone wynagrodzenie minimalne. Sam pozwany w wyjaśnieniach z dnia 27 lutego 2015 r. (k. 50-51) podał, że były ustalenia ustne z pracownikami co do stawki za nocleg i podróż służbową, płacił też ryczałt za godziny nadliczbowe ok. 400-500 zł miesięcznie, do wynagrodzenia dochodziły premie 500,600, 700 zł miesięcznie. Zatem sam pracodawca nie był zorientowany, z jakiego tytułu wypłacał te ostatnie kwoty, czy były to premie czy częściowa, ryczałtowa rekompensata za podróż służbową obejmująca ryczałty za noclegi i diety. Wiadomym jest, że dla kierowcy międzynarodowego takie wynagrodzenie nie jest satysfakcjonujące i nie rekompensuje poniesionych kosztów wyżywienia i ewentualnego noclegu. Wbrew twierdzeniom apelacji Sąd Rejonowy nie pominął w ocenie materiału dowodowego zeznań świadka R. Z., gdyż jego zeznania stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w zakresie uwzględnienia wypłacanych kierowcom z tytułu podróży służbowych kwot 600-700 zł za wyjazdy do Niemiec, Belgii i Holandii. Tak jak już podniesiono Sąd I instancji w przekonywującej argumentacji wskazał, że zaliczył je na poczet kosztów związanych z podróżami służbowymi po myśli art. 77⁵ § 1k.p.w związku z przepisami Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej zgodnie z §8 i 13. Ciężar dowodu wykazania, że pracodawca uzgodnił z pracownikiem kompleksowo stawki ryczałtowe podróży służbowych zgodnie z art. 6k,c, w zw. z art. 300 k.p. spoczywał na pracodawcy, ale pozwany temu obowiązкови nie sprostał.

Z zarzutami dotyczącymi rozliczenia diet wiąże się wskazanie przez apelującego na naruszenia art. 278 § 1 oraz 286 w zw. 227 oraz z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o uzupełnienie opinii biegłej sądowej z zakresu rachunkowości o dokonanie obliczeń wysokości przysługujących powodowi diet z tytułu odbywanych podróży służbowych poza granicami kraju przy założeniu, że strony ustaliły jej wysokość na poziomie diety z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. W tym zakresie pracodawca również nie udowodnił, że diety za podróże zagraniczne były uzgodnione z pracownikiem na poziomie diet krajowych. Pozwany nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie swych twierdzeń, nie przedstawił nawet żadnych szczegółów dotyczących ustnego ustalenia z powodem wysokości należnych powodowi diet z tytułu zagranicznych podróży służbowych. W żadnym wcześniejszym piśmie procesowym, w szczególności w pytaniach do biegłego, a także w zeznaniach złożonych na rozprawie 27 lutego 2015 r., pozwany nie powoływał się na powyższą okoliczność, zatem trzeba ocenić, że tak sformułowany zarzut jest jedynie linią obrony stworzoną na potrzeby apelacji. Sąd Rejonowy nie naruszył przepisów art. 77⁵ § 3 Kodeksu pracy, nie legitymując stanowiska pozwanego.

Nie może się ostać zarzut naruszenia prawa materialnego a mianowicie przepisu § 8 ust 3 oraz § 16 ust. 4 Rozporządzenia w związku z art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/06 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i Rady (WE) nr 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 i art. 77(5) § 5 k.p. wskutek przyjęcia, że warunki noclegu w kabinie pojazdu zapewnione powodowi, nie spełniały warunków bezpłatnego noclegu.

Pozwany niezasadnie przyjmuje, że nocleg w kabinie samochodu jest równoznaczny z zapewnieniem bezpłatnego noclegu i wyklucza jakąkolwiek dalszą kompensatę w tym zakresie. Stanowisko to nie jest zasadne, gdyż wątpliwości w tym zakresie wyjaśniała uchwała powiększonego składu Sądu Najwyższego 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, w której stwierdzono, że zapewnienie pracownikowi kierowcy samochodu ciężarowego odpowiedniego miejsca do spania w kabinie tego pojazdu podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej

poza granicami kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1991 z późn. zm.), aktualnie uregulowana Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, OSNP 2014/12/164, Prok.i Pr.-wkł. (...), Prok.i Pr.-wkł. (...), LEX nr 1469181, Biul.SN 2014/6/19)

Sąd Rejonowy nie dokonał błędnej wykładni art. 8 ust. 8 rozporządzenia (WE) Nr 561/2006 z 15.3.2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) Nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) Nr 3820/85 (Dz.U. UE. L. 2006.102.1) oraz art. 14 CzPrKierowcówU, które dotyczą gwarantowanych okresów odpoczynku dobowego i tygodniowego i nie obejmują kwestii kompensaty kosztów podróży służbowej, na co zwracał już uwagę SN w uzasadnieniu uchwały z 12.6.2014 r., II PZP 1/14 (por. również wyrok Sądu Najwyższego z 21 października 2015 r. II PK 263/14, M.P.Pr. (...) -84).

Powód nie nadużył swojego prawa podmiotowego na podstawie art.5 k.c., dochodząc diet i ryczałtów za podróże służbowe. W prawie pracy regulacji art. 5 k.c. odpowiada art. 8 k.p. Zgodnie z art. 8 k.p. nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współzycia społecznego, a takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Na podstawie tego przepisu każde działanie albo zaniechanie może być uznane za nadużycie prawa, jeśli występuje jedna z dwóch przesłanek: obiektywna sprzeczność ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa lub obiektywna sprzeczność z zasadami współzycia społecznego (patrz: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 listopada 2012 r., III APa 27/12, LEX nr 1246752).

Klauzula społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa służy ochronie w stosunkach pracy ogólnych interesów społeczno-gospodarczych. Stanowi mechanizm ograniczający nadużywanie praw i wolności. Zasady współzycia społecznego zaś to standardy etyczno-moralne uznawane w społeczeństwie w ramach dominującego w nim systemu wartości. Całokształtu okoliczności sprawy nie upoważnia do oceny, że powód- pracownik naruszył zasady społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa lub zasady współzycia społecznego. Pozwany nie sprecyzował w apelacji, jakie konkretnie zasady powód miałby naruszyć. Dochodzenie słusznego przysługującego wynagrodzenia i dodatków do niego nie narusza samo w sobie powołanych klauzul generalnych. Te dwie klauzule generalne umożliwiają uniknięcie sytuacji, w których stosowanie prawa doprowadziłoby do skutków niemożliwych do zaakceptowania z uwagi na cel regulacji lub normy moralne. Sąd Okręgowy nie dopatrzył się takich skutków i ocenił, że zarzut naruszenia art. 5 k.c. i 8 k.p.c. nie zasługuje na uwzględnienie.

Wobec powyższego na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy apelację oddalił. Ponadto na podstawie art.98 k.p.c. na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu oraz w oparciu o art. § 12 ust. 1 pkt 2 i §11 ust. 1 pkt.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 oraz z 2015 r. poz. 617 i 1078) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu zasądził od pozwanego na rzecz powoda 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

Hanna Parzybut- Dan E. K. M.